

SAPKALAR

Bundan çok uzun zaman önceydi. İnsanlar henüz mağaralarda yaşıyorlardı. Soğuktan ya da sıcaktan korunmak için giysilere gereksinimleri vardı. Elbette o zamanlarda bugünkü gibi çeşit çeşit kumaşlar yoktu. Onlar da avladıkları hayvanların postlarından ya da derilerinden kendilerine giysiler, şapkalar yapıyorlardı. Şapka yapmak için kullandıkları bir başka malzeme de bitkilerdi. Zaman içinde insanlar, hayvanların ve bitkilerin bazı özelliklerini keşfettiler. Hayvanlardan yün, bitkilerden de lif elde etmeye başladılar. Bu malzemelerden kumaşlar üretmeye başladılar. Kumaşların bulunmasıyla da giysiler ve şapkalar yapmaya başladılar. Giysi ve şapka çeşitleri zaman içinde daha da arttı, arttı, arttı... Korunma gereksinimiyle ortaya çıkan şapka, zamanla farklı amaçlarla da kullanılmaya başlandı. Şapka bugün pek çok kişinin severek kullandığı bir aksesuar.

Bundan yaklaşık 3000 yıl önce Eski Yunanlı gezginler petasos adı verilen, keçe ya da deriden yapılan bu geniş kenarlı şapkayı kullanırlarmış. Sürekli seyahat eden bu gezginler için petasos çok kullanışlıymış. Çünkü petasos ip askısı sayesinde sırtta asılı tutulabiliyormuş. Böylece kolay kolay kaybolmuyormuş.

Ortaçağda çok büyük ve gösterişli şapkalar kullanılırdı. Nedenine gelince... Ortaçağda saraylarda lüks bir yaşantı vardı. Bu dönemde doğu ülkelerinden şık ve güzel kumaşlar getirilmeye başlandı. Böylece giysiler de, şapkalar da daha gösterişli bir hal aldı. Özellikle "henin" adı verilen sivri uçlu şapkalar çok modaydı.

Şimdi de 14 ve 16. yüzyıllar arasına gidelim. Bu dönemde şapkalar daha zarif ve sade bir hal aldı. Kadınlar ve erkekler genellikle koyu renkli, kadife şapkalar kullanmaya başladı. Varlıklı kişilerse değerli taşlar ve tüylerle süslü şapkalar kullanırlardı.

17 ve 18. yüzyıllarda askerler üç kenarlı şapkalar takardı. Bu şapkalar daha sonra yerlerini iki köşeli şapkalara bıraktı. Ünlü Fransız İmparatoru Napolyon da iki köşeli şapkalardan takardı.

17. ve 18. yüzyıllarda kadınların taktığı şapkalara gelince... Dönemin şapkaları öncekilere göre küçük ve sadeydi. Kadınlar dışarı çıkarken genellikle koyu renkli, kapüşon biçiminde şapka takarlardı.

Tarihin unutulmaz şapkalarından biri de silindir şapka! 19. yüzyılda erkeklerin kullanmaya başladığı bu şapka, kısa süre içinde kent yaşamının ayrılmaz bir parçası oldu. Varlıklı insanlar tiyatroya, yemeğe, davete giderken hep bu şapkayı kullanıyorlardı.

19. yüzyılın sonlarına doğru silindir şapkaların tasarımının biraz değiştirilmesiyle birlikte yeni bir şapka çeşidi ortaya çıktı. Tepesi daha kısa ve yuvarlak bir şapka: melon şapka!

Yine 19. yüzyılın sonlarına doğru günümüzde de kullanılan fötr şapka yaygınlaşmaya başladı.

Zeynep Olgun
Çizim: Ayşe İnan Alican

Kaynak: Elif Jülide Dereboy, Kostüm ve Moda Tarihi, 2004.